

oruşler

doktoralı göçmenler

ERSİN TULUNAY
O. D. T. Ü.

Bu yazıda, Dr. Turhan Oğuzkan tarafından, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu projesi olarak hazırlanmış, bir araştırma dolayısıyla göç konusuna dokunulmuştur. Araştırmanın başlığı, şöyle «Yurt dışında çalışan doktoralı Türkler: Türkiye'den başka ülkelere yüksek seviyede eleman göçü üzerine bir araştırmaya». Araştırmaya esas olan anket, göçmen elemanlara 1968 yılının son iki ayı ile 1969 yılının ilk üç ayını kapsayan dönemde uygulanmıştır (1,5.64) Çalışmaya konu olan elemanlar, «araştırma sırasında Türkiye'de aslı veya devamlı bir görev sahibi olmaksızın, yabancı bir ülkede tam görevli olarak çalışan, tıp doktorları dışındaki doktoralı Türk bilim adamları ile doktora sahibi diğer elemandır» şeklinde tanımlanmıştır (1, s.52). Bu tanıma uyan eleman sayısı 217 olarak hesaplanmış (1, s.64) ve bunların 150 tanesi ankete cevap vermemiştir (1, s.69). Çalışmanın başlığındaki «yüksek seviyede» özellemesi kanımca yüksek tahsilli ve ya doktoralı kişileri belirtmek için konmuş.

İncelenen grubun buldukları ülkeler 1. Tabloda gösterilmiştir (1, Tablo 4, s. 73).

Birinci tablodan görüleceği üzere en fazla sayıda göçmen Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.)'ne göç etmiş bulunmaktadır 2. Tablo (1, Tablo 1, s.18) 1962-66 yuları arasında A.B.D. nin Türkiyeden aldığı çeşitli eleman sayısını göstermektedir.

Araştırmada, elemanların yatırım değeri ile ilgili olarak H. Üner tarafından-yapılan bir çalışmaya (2) baş vurulmuştur (1, s.21). H. Üner Türkiye'den A.B.D.'ne 1967 yılında göçmen olarak kabul edilen bilim adamı, mühendis ve doktorlar ile diğer sağlık personelinin bakım, idame ve okul masraflarını, öğrenim süresince ve çalışma hayatı boyunca vaz geçilmiş gelirlerini içine alan hesaplama sonucunda paranın 1965 yılı değerine göre kişi başına 90 000 dolar olarak hesaplamıştır.

İncelenen elemanların bilim dallarına dağılımı. 3. Tabloda gösterilmiştir (1, Tablo 10, s 83). Araştırmada belirtildiğine göre göç dolayısıyla kaybolan eleman sayısı temel bilimlerde

6,4; mühendislikte ise 7 yılda yetiştirilebilen elemana tekabül etmektedir (1, s. 129).

Tablo 1. incelenen Grubun Buldukları Ülkeler. (1, Tablo 4, s.73)

Ülke	Sayı	Yüzde
A.B.D.	107	71,3
Batı Almanya	12	8,0
Fransa	5	3,3
İngiltere	4	2,0
İsveç	1	0,7
İsviçre	2	1,3
Kanada	15	10,0
Belçika	1	0,7
Meksika	1	0,7
Suudi Arabistan	2	1,3
Toplam	150	100,0

Tablo 2. A.B.D.'ne Göçmen Olarak Kabul Edilen Elemanlar. (1, Tablo 1, s.18)

	Toplam						
	1962-1966	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Bilim							
adamı (*)	48	6	11	11	7	13	13
Mühendis	256	36	116	31	28	45	71
Doktor	208	31	55	29	36	57	111
Toplam	512	73	182	71	71	115	195

- Matematik, fen ve sosyal bilimler alanında çalışanlar.

İncelenen grubun yüzde 91,3 ü erkek, 8,7 si kadındır. Yaşlar 28 İla 63 arasında değişmektedir ve ortanca yaş 40,4 dür (1, s.73). Göç edenlerin yüzde 33,3 ü İstanbul,, 9,3 ü Ankara, 7,3 ü İzmir doğumludur Demek ki, göç edenlerin yansı (%49,9), 67 illik Türkiye'nin sadece üç ilinden; İstanbul, Ankara ve İzmir'den gelmektedir. Göçmenlerin babalarının meslekleri 4. Tabloda gösterilmiştir (1, Tablo 5, s 75).

Dördüncü tabloda ilk dört sıradaki meslek sahiplerinin çocukları göçmenlerin yüzde 82 sini meydana getirmektedir.. 1965 nüfus sayımına gö-

Tablo 8. BULm Dallan
(1, Tablo 10, a.88)

Bilim Dalı	Sayı	Yüzde
Temel Bilimler	57	38,0
Mühendislik	58	38,7
Tıp	1	0,7
Tarım	8	5,3
Sosyal Bilimler, Psikoloji	20	13,3
Beşeri Bilim, Güzel Sanatlar	5	3,3
Diğer Bilim Dalları	1	0,7
Toplam	150	100,0

re 15 ve daha yukarı yaşlardaki faal nüfusun ancak yüzde 12 si yukarıdaki ilk dört meslek grubuna girmektedir (1, s.75). Buna göre doktora göçmenler toplumumuzun üst (kaymak) tabakalarından gelmektedir.

Doktoralı göçmenlerin orta okul ve liseyi okudukları sırada, Türkiye'de yabancı dilde öğrenim yapan öğrenci sayısı toplam öğrenci sayısının orta okulda yüzde 5,7 ve lisede yüzde 6,9 unu meydana getirmesine karşılık bu oranlar göçmenler arasında yüzde 36,7 ve 39,7 dtr fi, s.79). Yabancı dilde öğretim yapan okullarda yetişenlerin yabancı ülkeye göç etmeğe daha yakın olduğu görülmektedir. Bu Bonucu öğrendikten sonra insan, Türkiye'de yabancı dilde lise üstü öğretim yapan kurumların göçleri ne derecede hızlandırdığını da bilmek istiyor.

Bu tip okullardan biri ile ilgili bir yazda (3) belirtildiğine göre 1958-1963 yılları arasında Ro-

bert Kolej'den mezun olanların % 35'inin Amerika'da, % 11'nin diğer dış ülkelerde, % 39'unun büyük çoğunluğunun ise belli başlı özel sektör İş yerlerinde çalıştıkları anlaşılmıştır.

Doktoralı göçmenlerin yüzde 44,7 si yabancı ile, yüzde 40,7'si Türk vatandaşı eşle evlidir (1, s.134). Evlilerin ise yüzde 52,3 ünün yabancı ile evli olduğu görülmektedir. Göçmenlerin yüzde 79,3'ünün arastana sırasında Türk uyruğunu muhafaza etmekte olduğu ve uyruk değiştirenlerin genellikle A.B.D. uyruğuna geçtikleri bildirilmektedir (1, s.74).

Araştırmada belirtildiğine göre, yabancı bir ülkede İleri seviyede yüksek öğrenimden sonra Türkiye'ye dönmeyerek yurt dışında çalışma hayatına girmek, doktoralı göçmenler arasında yaygın bir davranıştır (1, s.109).

Doktoralı göçmenleri yurt dışına çeken, yurttan dışarı iten ve yurt dışında tutan sebepler 5. Tabloda gösterilmiştir (1, s. 108).

Dışa çekici olarak çok ileri sürülen faktör, göçmenlerin ihtisas sahalarında daha ileri seviyede yetişme imkânı, dışa itici en yaygın faktör, göçmenlerin ihtisas sahalarında daha ileri seviyede yetişme imkânsızlığı, dışta tutucu en yaygın faktör, çalışma için gerekli maddi imkan ve vasıtaların bolluğu olarak ortaya çıkmıştır (1,8.101,103).

«Ekonomik faktör, her zaman olmamakla beraber ekseriya, mesleki faktör grubundan hemen sonra gelmektedir. Bir çok hallerde ma-

Tablo 4. Baba Meslekleri 1968. (1, Tablo 5, s.75)

Baba Mesleği	Sayı	Yüzde
Profesyonel, teknik ve benzeri işler (mühendis, mimar, temel bilimci, doktor, öğretmen, hukukçu, sanatkâr, yazar, vb.)	42	28,0
İdare, icra ve büro işleri	34	22,7
Satış işleri (özel ticaret kurumu sahipliği veya işletmeciliği)	26	17,3
Silâhlı Kuvvetler personeli	21	14,0
Çiftçilik, balıkçılık ve benzeri işler	11	7,3
Bilinmeyen	8	5,3
Nakliyecilik ve muhaberecilik işleri	3	2,0
Hizmet, spor ve dinlendirme işleri	3	2,0
Küçük zanaat, üretim ve sıra İşçiliği	2	1,3
Toplam	150	100,0

TabU 5. Göçü Etkileyen Faktörler. (1, 8.98—108).

Faktör	Çekici faktör olarak yaygınlık	İtici faktör olarak yaygınlık	Tutucu faktör olarak yaygınlık
Mesleki	%62,7	% 46,7	% 52,0
Ekonomik	8,7	13,3	12,7
Sosyal kültürel	9,3	8,0	12,0
Siyasi	8,0	8,0	2,0
Şahsi ve ailevi	1,3	11,3	12,7

kulleştirme mekanizmasını, ekonomik faktörü daha da öne çıkarmaktan alıkoymuş olması muhtemeldir; ancak, bu hususta kesin bir hüküm verebilmemiz imkânsızdır» (1, s.143).

Türkiye ile mesleki irtibat konusunda göçmenlerin yüzde 42,7 si haberleşme ve yayın, yüzde 10,7 si ise Türkiye'de geçici görev, bilimsel toplantı ve ziyaret tavsiyesinde bulunmuştur. Haberleşme ve yayın tavsiye edenlerin en çok üstünde durdukları, husus, «bilimsel dergi, bibliyografya, Türkiye'nin bilim adamı ihtiyacını belirten bülten yayımlanması»dır. Geçici görev ve ziyaret tavsiye edenler ise öğretim üyeliği üzerinde durmaktadırlar (1, s.11).

Yakın gelecekte Türkiye'ye dönme niyetleri 6. Tabloda gösterilmiştir (1, Tablo 30, s.111).

Tablo 6. Takım Gelecekte Türkiye'ye Dönme Niyeti (1968). (1, Tablo 30, s.111)

Dönme Niyeti	Sayı	%
Kesin evet	26	17,3
Dönüş ihtimali kuvvetli	27	18,0
Henüz kararsız	50	33,3
Dönüş ihtimali zayıf	23	15,3
Kesin hayır	17	11,3
Bilinmeyen	7	4,7
Toplam	150	100,0

Çalışma sonuçlarına göre, Türk uyruklu eşle evlenmiş olanlarla hiç evlenmemiş, olanlar arasında dönme niyeti bildirenlerin fazla olmasına karşılık, yabancı eşle evlenmiş olanlar arasında Türkiye'ye dönme niyeti bildirenlerin sayısı azdır (1, s.116). Belirtildiğine göre dönme niyetinin kuvvetli olduğu dönem genç yaşlara rastlamakta, yaş ilerledikçe dönme niyeti azalmaktadır (1, s. 114). Fakat kanımca, bu ifadeye bakarak genç göçmenlerin bir süre sonra vatana döneceğini ummak doğru değildir. Bunlar zaman geçtikçe ya yabancılar ile evlenerek ya da yaşlanarak yukarıda bahsedilen (1, s.116), dönme niyeti azalanlar sınıfına gireceklerdir. Yaş ilerledikçe dönme niyetinin azaldığı hususu (1, s. 114) üzerinde de durmak gerekir. Yaşlan ilerlemiş, dış ülkede dolgun emeklilik haklarını almış göçmenler arasında, emeklilikten sonra bir turist gibi Türkiye'ye dönüp istirahata çekilmek ve üzerinde hiç toir haklarının bulunmadığı vatan güzellik ve nimetlerinden faydalanmak eğilimi kanımca oldukça yaygındır. Çalışmaya esas olan bilgileri toplarken uygulanan ankette emeklilikten sonraki niyeti açığa çıkaracak bir sorunun da bulunması faydalı olurdu.

Çalışmanın «varılan sonuç ve tavsiyeler» bölümünde şöyle deniyor: «Kanaatinuzca, ülkeler arası yüksek seviyede eleman göçü hareketinden

kazançlı çıkan ülkelerin eleman kaybeden ülkelerin yararına işleyecek tedbirleri almak isteyeceğini farzetmek ve beklemek güçtür» (1, s. 149). Araştırmada daha önce de belirttiği gibi göçler dolayısıyla başka ulusların sırtından en çok yarar sağlayan ülke A.B.D.'dir. Bu ülke yetkilileri ise, uyguladıkları özel bir vizeden sık sık göğüs gererek bahsederler. Bu vize öğrenci veya araştırma yapan ziyaretçinin mensub olduğu ulusu gözetir, görünüşte, tşi biten yabancı Amerika'dan çıktıktan sonra iki yıl içinde tekrar Amerika'ya dönemez. Ancak öyle açık kapılar bırakılmıştır ki, bu şart bir kaç yüz dolarlık avukat masrafı ile kolayca kalkar ve yabancı, göçmen olur. Bütün bu gerçeklere ve göçlerden kâr eden ülkelere göçü önleyici tedbirler almasını beklemenin mantıklı zorluğuna rağmen Amerika'yı geri bırakılmış ülke çocuklarını yetiştirme yolunda iyi niyetle çaba sarfeden bir ülke olarak görenler veya görmek isteyenler çoktur. Son zamanlarda A.B.D.'de araştırma masrafları önemli kısıntılara uğramış ve bu durum birçok öğretim üyesi ve araştırmacının Amerika'dan göç etmeğe niyetlenmesine yol açmıştır. Memleketin ihtiyaçlarından çok piyasanın arz talep değerine göre öğrenci sayılarının ayarlanmasına çalışan meslek dernekleri, alınacak öğrenci sayısını sınırlama yoluna gitmişlerdir (4).

Amerika'da göç kanununun gelecek göçmenleri kısıtlayacak yönde değiştirileceği söylentileri bile dolaşmaktadır

Bunlara rağmen Türkiye'den çıkan göçmenlerin en büyük kısmı Amerika'ya gitmeğe devam edecektir. Çünkü Türkiye'den gidenler her zaman aranan yüksek seviyede yetişmiş elemanlardır. Türkiye'nin Amerika ile siyasal ve kültürel temasları çok sıkıdır. İleride Amerika'nın çekici gücü azalsa bile elemanlarımız bu kez Kanada, Almanya gibi diğer ülkelere yöneleceklerdir. Amerika'daki işsizlik İngiltere, Kanada gibi ülkelere elemanlarını geri kazanabilmek imkânı verse bile Türkiye için bu bahis konusu olamayacaktır.

Doktor Oğuzkan Türkiye'nin özellikle yüksek öğretim sektöründe doktoralı elemana olan ihtiyacının geniş olduğunu birinci ve ikinci Beş Yıllık Kalkınma Plânlarına da dayanarak belirtmekte ve göçten doğan kaybın önemine değinip, göçmenlerin temsil ettiği yatırımın karşılıksız olarak başka ülkelerin kazanç hanesine kaymakta olduğunu bildirmektedir (1, a.131). Doktor Oğuzkan araştırmasında elde edilen bulgular ve bunların değerlendirilmesinin ışığı altında, bugün ve yakın gelecekte Türkiye'den başka ülkelere yetişmiş eleman göçünü azaltmak ve düzenlemeyi hedef tutan tedbirleri tavsiye etmiştir (1, s.131).

Türkiye'nin doktoralı elemanlarına İhtiyacı olup olmadığı bağlı başına incelenip tartışılacak bir konudur. Fakat unutulmamalıdır ki, Türkiye Üniversitelerinin ve oralarda ders verenlerin yeterliliği, çağdaş batı üniversitelerinin standardı ile ölçülmemelidir. Çağdaş uygarlığın en lüks imkânları ile yetişmiş, öğrendiğini sadece bilimin ilerlemesi için kullanıp aldığı sonuçları ancak yabancı mecmua sayfalarında uygulayıp tartışan doktoralılar Türkiye'nin kalkınması yolunda araştırma yapamaz ve bu yolda etkili olacak elemanlar yetiştiremez. Türkiye'nin aradığı, yurt sorunlarını anlamış, kuvvetli teorik ve pratik bilgiye sahip, gerçekçi ve kullanışlı sonuçlar elde etmeğe yönelik bir araştırma politikasını benimsemiş öğretim üyeleri olmalıdır. Bunların doktoraşı olur veya olmaz. Pratik ve kullanışlı sonuçlar verecek araştırmalardan bilim mecmualarında basılabilecek, yazarına isim yaptırabilecek makaleler çıkması zordur. Bu tip araştırmalara el atacakların en büyük ödülü halkına, kullanılabılır, faydalı bir şey verebilmiş olmanın yarattığı iç rahatlığıdır.

Türkiye'nin yetişmiş elemanlarını başka ülkelere kaptırmamak yönünde alınacak olumlu tedbirler elbet vardır, örneğin, Dr. Oğuzkan'ın yurt dışında lisans seviyesinde öğrenim müsaadesinin ancak zorunlu hallerde İnhisar ettirilmesi tavsiyesi (1, s.151), çok yerindedir. Bugün yurt dışında bulunan lisans öğrencileri, yani liseden sonra dışa gidenler, genellikle, yurt gerçeklerinden habersiz, beyinleri yabancı ülkelere değer hükümlerine göre yıkanmış bir insan olarak yetişmektedirler.

Yurt dışındaki elemanlara yurda tekrar döndürebilmek veya gelecekteki göçleri azaltmak için Türkiye'yi göç edenlerin gözüne hoş gösterme gayretleri ise olumlu olmaktan çok uzaktır. Dr. Oğuzkan tesbit edilecek politikanın temel ilkesinin, bilim adamı ve yüksek vasıflı meslek adamının gelişme ve çalışma özgürlüğünü ve Türkiye 'nin başka ülkelerle hayati kültür temaslarını zedelemeksizin, yüksek seviyede elemanı ülkemizde çalışmağa teşvik edecek şartları ve kolaylıkları sağlamak olmasını belirtmektedir (1, s.150). Oysa politikanın temel ilkesi, bilim adamı ve yüksek vasıflı meslek adamının bilgi ve tecrübesini halka dönük sosyal hizmetlerle ilgili problemlerde harcamasını sağlayacak bir ortam yaratmak olmalıdır. Tüm ile sadece bilimin ilerlemesine yönelik projelerden çok, bilimin yurt problemlerinin çözümüne uygulanması ile ilgili çalışmalara öncelik verilmelidir.

Doktor Oğuzkan göçmenlerin ihtisas sahalarında daha ileri seviyede yetiştirme arzularını tatmin için üniversitelerde mezuniyet sonrası akade-

mik programların daha geliştirilmesini öngörmektedir (1, s. 153). Ayrıca bu akademik programların bilimin ilerlemesine ve ülke ekonomisine en çok fayda sağlayacak olanlardan seçilmesini tavsiye etmektedir (1, s.153). Fakat, ihtisas sahalarında zaten ileri derecede yetişmiş elemanların, yurt sorunlarına el atan projelerle ilmi bakımdan tatmin olmaları ihtimali azdır. Bunun için halkın parası ile çalışan üniversitelerimizin ihtisas programları, göçmenleri de memnun edecek şekilde değil sadece halkın sorunlarına el atacak şekilde ayarlanmalıdır.

Doktor Oğuzkan bilim ve teknolojinin son derece hızla geliştiğine değinerek bilim adamlarının, gelişmeleri Türkiye'den takip edebilme imkânlarının geliştirilmesi yanında bunların bilimsel toplantılara katılmalarının ve büyük bilim merkezlerinde araştırma yapmalarının sağlanmasını tavsiye ediyor (1, s.154). Genellikle bilim bürokrasisinin bir buluşu olan ve birbirinin ne yaptığını zaten önceden bilen kişilerin turistik toir beldede bir araya gelmesinden başka pek bir faydası olmayan, bazı kişilerin diğerlerine kendi çalışmalarını ilginç göstermeğe çalıştığı bu toplantılarda geri bırakılmış toplumların problemlerine şöyle bir değinmek bile mümkün değildir. Bu noktada Profesör B. Savcı'nın bir gözlemini (5) iletmekte fayda görüyorum :

«Yeni bir şey söylemeyeceğim. Ama eski bir durumun, yeni yeni görüntüler, biçimler altında sürüp gitmesinden yakınacağım.

Bu söyleyeceklerimi, son günlerde katıldığım iki uluslar arası nitelikteki kongre izlenimlerinden çıkaracağım.

Kongrelerden birisi, Hollanda'da, uluslar arası hukuk uzmanlarının uluslar arası İlişkiler alanına mal olmuş pek önemli konular ele almasına Vesile olmuştur.

Görebildiğim kadarıyla burada yapılan şu idi : Uluslar arası İlişkiler alanında insan hakları gibi en somut problemlerde bile, Uluslar arası hukukun incelik kanatlarına sığınarak, soyutun soyutu bir «buud-u mücerret» in zekâ oyunları halinde formülasyon taslakları ile yetinmek..»

Bu soyutun soyutunu eteklerinden yakalayıp yer yüzüne İndiren, onu Sosyalist Blokunu, Üçüncü Dünya Blokunu da kapsıyarak, kalkınmış ve kalkınmamış ile bütün İnsanlık aleminin bir problemi haline getiren bir gayret yoktu.

Çünkü, Sosyalist blok, problemlere, Kapitalist Hst Uygarlığın dümen suyundan bakma geleneğini, henüz tüm kıramamıştı. Üçüncü Dünya ve tüm kalkınmışlar ise, orada, genel olarak yoktu ki, (problemleri etkilesin, çözüm yollarına katkı getirsin. Böylece bu kongre, kapitalist

uygarlığın dümen suyunda bir çalışma olmak-tan ileri gidememiştir. Vietnam'ı, Kamboçyası, Ortadoğusu ile ateş içinde tutuşan insanlığa yaramamıştır.

Kongrelerden ikincisine gelince : Bu da, Al-manya'da, 'bu kez, tüm kamu hukukçularının, siyasal bilimcilerin,, sosyologların katıldığı bir kongre idi.

Burada matematiğin siyasal bilimlerle bağ-lantısından başlayıp, maliyenin gıda kaynakla-rının beslenmenin, biyolojinin, siyaset ile etkileş-mesi gibi canlı ve maddesel hayat konularıyla; yeni devletlerin yaratılması gençlik olayları, si-yasal İktidarlara karşı gelinmesi, siyasal sis-temler içindeki tabakalaşmalar, kiliselerin siya-sal kurum olarak durumları gibi gene canlı ve sosyo - politik hayat konulan ele alınıyordu.

Burada da görebildiğim kadarıyla yapılan gu İdi. Amerikan fikir dünyasının liderliği altında, batı kapitalist toplumunun görüş ve felsefesi açısından,, gene soyutun soyutu bir düşünceler demeti yaratma... Ve sosyalist bloku ve bilhas-sa gelişmemiş ülkeleri etkileme; onlarda, batılı daha doğrusu Amerikancı bir hayat yolunu yeğ tutma duygusunu uyandırma...

Batı kapitalist toplumunun özelliklerinden çıkan bu soyutlamaların, bu demet dışında ka-zanacağı değeri ele alıp inceliyen, eleştiren, noksanlarını gösteren, dünyanın her toplumuna batı kapitalist modeli bir biçimin uygun düş-miyeceğİnl İspatlıyan, bir düzenli, bir bilinçli ça-ba gene yoktu.

Matematiğin, maliyenin, gıdalanmanın, bi-yolojinin, sosyolojinin verilerine göre «sosyal olay» a, «siyasa» ya inilmek isteniyordu. Doğu - Batı blokları dahil, dünyadaki «gençlik olayı» ele alınıyordu. Kişisel .kapitalist demokrasiden, halkça sosyalist demokrasiye ve hatta otoriter rejimlere kadar bütün düzenli toplumlarda «si-yasal itiraz» olayı deşiliyordu.

Fakat bütün bunlar, Amerikan fikir dünya-sının, ve temsilcilerinin liderliği altında, Batı kapitalist toplumunun görüş ve felsefesi açı-sından yapılıyordu.»

Doktor Oğuzkan doktoralı göçmenlerin geç-i ci görev vteya bilimsel toplantılar vesilesiyle Türkiye bilim ve meslek çevreleri ile temasla-rının teşvik edilmesini tavsiye ediyor (1, B.155). Bu tedbirlerin pratik fayda vermesi ihtimali az-dır. Göçmen ШПН yılını güzel memleketimizde geçirir, akrabalarını görür ve gene çekip gider. Yahut ta memleketimizde sebepsiz bir aşağılık kompleksinin etkisi ile yabancı öğretim. Üyele-rine verilen çok yüksek ücretten o da bir yabancı gibi faydalanmak İster. Göçmenlik bir avantaj-dır onun için. Türktür, aynı zamanda yabancı-dır. Yabancıjk hüviyetin© sığınıp, arkadaşları-nın on katlı maaşla vatanına koşar. Vatan bir turist cennetidir onun için.

Araştırmaya konu olan doktoralı göçmenler, aralarında muhakkak ki istisnaları olmakla be-raber, acaba genellikle nasü kişilerdir? Bu so-runun cevabı sunulan tablo ve satırlardan çıkarılabilsen de birkaç söz etmek faydalı olacaktır.

İstanbul, Ankara ve İzmir doğumlu olan ve şanslı ailelerden gelen bu doktoralı göçmenler, «ihtisas sahamda daha Heri seviyede yetişme İmkânı» diye memleketlerini terk etmişlerdir ve «çalışma İçin gerekli maddi imkân ve vasita-ların bolluğu» sebebiyle yabancı diyarda oturma-ğa devam etmektedirler. Türkiye ile (bağları «bilimsel dergi, bibliyografya ve Türkiye'nin bi-lim adamı ihtiyacını belirten bültenler» yoluyla-dır. Wall Street'deki Amerikan borsasını ya-landan izleyip cebe en kolay para getirecek alanları hesaplayarak yapılan yatırımlarla, Tür-kiye'nin bilim adamı ihtiyacını gösteren bülten-leri inceleyip riskin en az olduğu zamanı kolla-yarak verilecek «Türkiye'ye dönüş» kararları ne kadar birbirine benziyor. Türkiye'nin böyle bilim adamlarına ihtiyacı yoktur. Ancak ken-dileri şunu unutmazınlar : Herblrl halkımızdan çıkan 90.000 doların karşılıksız kalmasına sebep olmuşlardır.

önemli gerçekleri siatemli olarak ortaya se-ren çalışmayı hazırlayan ve bana okuma fir-satını veren Doktor Turhan Oğuzkan'a teşekkür-lerimi sunarım.

YAZINLAR

1. Oğuzkan, Turhan : Yurt dışında çalışan doktoralı Türkler : Türkiye'den başka ülke-lere yüksek seviyede eleman göçü üzerine bir araştırma. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Proje No. BAYG - E - 8. Ankara 1970.
2. Üner, Hasan : «The economic Impact of the outfloto of high - level manpower from Turkey to United States.» Yayınlanmamış «master» tezi. The George Washington Un-iverslty, 1968.
3. Ketenci, Şükran: «Robert Kolej'l bitiren öğrencilerden % 39'u Türkiye'de çalışıyor». Cumhuriyet gazetesi, 30. Eylül. 1970.
4. New Scientist. : «Lean times for the Sci-entfflc elite». New Scientist, V. 46, n. 702, 21. May. 1970.
5. Savcı, Bahri. : «Yazık oluyor bu dünyaya.» Cumhuriyet gazetesi, 22. Eylül. 1970.

Dergimizin Notu

Sayın Ersin Tulunay'ın «Doktoralı Göçmen-ler» yazısı hem önemli bir konuda daha önce yapılmış bir çalışmadan bizi haberdar etmesi

hem de bu konuda ilginç bilgiler ve görüşler ortaya koyması bakımından önem taşıyor. Bununla birlikte bazı noktalarda yazardan ayrıldığınu belirtmek isteriz. Bu noktaları şöylece sıralamak mümkündür.

1. Yazıda yurda dönmeyen bilim ve teknik adamları kıyasıyla kınanmaktadır. Bu kınamaya katılmamak izdurdur, açık ortamdaki durumun yurdumuzdaki kurulu düzenin zorunlu bir sonucu olduğu hususu da gözden uzak tutulmamalıdır. Bu konuda kısaca şunlar belirtilebilir :

a) Eğitim politikamız baştan aşağı halk yararından uzak amaçlara yöneliktir.

b) Bütün eğitim basamaklarında bireysel dünya görüşü, kişisel başarı ve yararlarını önde tutan insan yetiştirmek ana amaçtır. Bu amaç kapitalist bir düzenin gereklerine tamamen uygun ve bu düzenin doğal bir sonucudur.

c) Tutarlı ve yurt yararına dönük bir «bilimsel araştırmacı yetiştirme» politikamız yoktur. Hangi konularda, ne kadar ve nasıl araştırmacı yetiştirilmesi gerektiği ya zaten her bakımdan bağımlı olduğumuz A3.D. ve benzeri ülkelere ya da politikasını bu ülkelere örnek alarak saptayan kurumların elinde bırakılmıştır.

2. Sayın Ersin Tulunay, Dr. Oğuzkan'ın «Bilim adamı ve yüksek vasıflı meslek adamının

gelişme ve çalışma özgürlüğünü ve Türkiye'nin başka ülkelerle hayati kültür temaslarını zedelemeksizin, yüksek seviyede eleman ülkemizde çalışmaya teşvik edecek şartları ve kolaylıkları sağlamak» fikrine katılmıyor. Sayın Tulunay'ın tutumunu olumlu karşılıyoruz. Ancak, kanımızca, Dr. Oğuzkan'ın fikirlerinin üzerinde dikkatle durmak ve bu fikirlerin hangi dünya görüşünün sonucu olabileceğini kesinlikle belirlemek gerekir. Şöyle ki:

a) Bir yanda ülkemiz çağdaş bilim ve teknik düzeyinin gittikçe daha gerisinde kalırken, halkımızın büyük çoğunluğu ortaçağ koşulları içinde yaşamak zorunda bırakılmışken bilim adamlarının «gelişme ve çalışma özgürlüğü»nden dem vurmamak, soruna belirli bir liberal çerçevenin içinden çıkmadan çözüm aramaya kalkışmaktır. Bu da soruna hiç bir çözüm getiremeyeceğinden dolayı yararsız ve konuyu çıkmaza sokup kavram kargaşası yaratmaya çalıştığı için de, zararlıdır.

b) Ülkemizin bir kültür emperyalizminin kesin etki alanında olduğu açıkken, dışarıya bilim adamı kaptırmak konusunda soruna, «Türkiye'nin başka ülkelerle hayati kültür temaslarını zedelemeksizin» çözüm aramaya kalkışmak da aynı dünya görüşünün bir başka yanlış ve zararlı sonucudur.

Üyelerimize Duyuru

Ankara Yönetim Kurulundan ayrılan Engin Günçe'nin yerine Metin Oruç Beştepe, İstanbul Şubesi Yönetim Kurulundan ayrılan Ömer Kolçak, Engin Günce ve Muammer önol'un yerine de Toğan Güçseli, Mordo Fresko ve Halit Otçu getirilmişlerdir. İstanbul Şubesi yeni Yönetim Kurulu şu biçimdedir :

Falih önder, *Başkan*
Mehmet Sirmay, *Başkan Yard.*
Nejat özal, *Sekreter üye*
Teoman Güner, *Muhasip üye*
Toğan Güçseli, *Üye*
Mordo Fresko, *Üye*
Halit Otçu, *Üye*